

УДК 371.134:8138:62

## СУТНІСТЬ СТРАТЕГІЙ СТВОРЕННЯ ВТОРИННОГО ПИСЬМОВОГО НАУКОВОГО ТЕКСТУ ТА ЇХ МІСЦЕ У МОДЕЛІ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ФАХІВЦІВ ТЕХНІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Цепкало О.  
м.Київ

*У статті проаналізовано сутність поняття стратегічної компетенції з позиції методики навчання іноземних мов і екстрапольовано на формування комунікативних стратегій продукування вторинного іншомовного тексту. У дослідженні зосереджено увагу на рефераті та анотації як основних документах, створення яких фахівцями технічного профілю є невід'ємним компонентом їхньої науково-професійної діяльності.*

*Ключові слова: патент, реферат, анотація, стратегічна компетенція, дискурс, первинний і вторинний текст, комунікативна стратегія.*

Досліджуючи проблему формування професійно спрямованої іншомовної комунікативної компетенції (зокрема фахівців технічного профілю), вважаємо за доцільне зазначити, що досить довго в методиці навчання іноземних мов для спеціальних цілей пріоритет віддавався навчання усного спілкування до певної міри стихійно. Але відсутність безпосереднього контакту автора і реципієнта, віддаленість у часі зворотного зв'язку, відсутність можливості коректувати свою мовленнєву поведінку - всі ці фактори, що ускладнюють процес писемного спілкування, висувують високі вимоги до методики навчання продукування письмового тексту.

Означеній проблемі присвячено чимало досліджень (Є.В.Мусницька, Л.В.Капліч, І.Г.Ульянова, О.О.Сальнікова, А.В.Коновалов та ін.), в яких достатньо повно відображено особливості методики навчання письма на початковому етапі, де студенти вчаться створювати елементарні тексти-повідомлення.

Однак за останнє десятиліття все більшої нагальності у ви-

рішенні набуває проблема так званих вторинних текстів. Увага до них, що зумовлена результатом обробки вихідних (або первинних) текстів, є цілком закономірною, оскільки їх роль і частка в сучасному інформаційному просторі досить вагомі. Поява й удосконалення електронних носіїв інформації уможливили збільшення потоків текстової продукції в геометричній прогресії. До прикладу, в руслі нашого дослідження слід зазначити, що за статистикою ЮНЕСКО на початок третього тисячоліття наукових і технічних журналів налічувалося близько 90 000. Щорічно вони публікують близько чотирьох мільйонів статей [2]. Відповідно, за таких умов ускладнюється поєднання практичної діяльності з вивченням усіх (чи хоча б більшості) первинних джерел інформації.

Тому, *метою статті* є дослідити сутність комунікативних стратегій створення вторинного іншомовного письмового тексту, формуючи основи для побудови методично обґрунтованої системи їх формування у студентів технічного профілю.

Текст загалом і, зокрема, вторинний текст є комунікативно-інформаційною єдністю, оскільки презентує результат когнітивної і мовної діяльності творця тексту, а також є певним узагальнюючим повідомленням у межах певного коду, яке за наявності каналу комунікації досягає свого адресата і стає матеріалом для його діяльності як того, хто розуміє цей текст [9]. Отже, якщо первинний текст є відображенням певної ситуації, що має місце в реальному світі, то текст вторинний є відображенням інформаційної структури не ситуації, а первинного тексту. З цього робимо висновок про те, що специфіка створення і декодування вторинного тексту є залежними від первинного тексту операціями: у першому випадку первинний текст присутній реально, а в другому – у вигляді образу чи адреси доступу до наявної у пер-

винному тексті інформації. Тому комунікативна й інформаційна структура вторинного тексту, а також його функції зазнають суттєвої трансформації в порівнянні з відповідною структурою і функціями первинного тексту [3, с.18].

Оскільки поняття вторинного тексту в однаковій мірі підходить для великої кількості жанрів тексту, які володіють, окрім об'єднуючої ознаки вторинності, ще й різноманітними індивідуальними ознаками, доцільною нам видається побудова типологічної класифікації жанрів тексту навколо одного типу « вторинний текст » на основі набору параметрів, що відображають як « зовнішні » ознаки тексту (його довжина, статус відносно первинного тощо), так і « внутрішні » (авторський намір, комунікативна мета та ін.).

На думку Н.С.Валгіної [4, с.67], доцільно представити сукупність жанрів вторинних текстів як структури, що має ядро і периферію. До ядерної зони авторка відносить прототипні вторинні тексти (анотації і реферат) з відповідним набором ознак, а тому на периферії знаходяться такі види вторинного тексту, які містять у собі ознаки інших типів текстів (наприклад, реклама, книжне рекламне есе тощо).

Як бачимо, згідно класифікації Н.С.Валгіної, основні види наукової продукції, яку повинні вміти створювати студенти технічних вузів, - анотації до патентів, реферати, - відносяться до ядра видів вторинного тексту, що дає підстави виокремити властиві саме науковому вторинному тексту комунікативні стратегії, навчальні стратегії у створенні такого тексту й розробити відповідну методичку їх навчання.

Поряд із компетентісним і комунікативним підходами до вивчення іноземних мов за останні роки минулого століття й у першу декаду XXI ст. все більших обертів набуває інтерактивний підхід, який втілює концептуальну ідею структуризації і розвитку освітнього простору на основі емоційно-синергетичної парадигми, яка як основну свою категорію використовує взаємодію і багатоманіття відносин усіх суб'єктів освітнього простору і ставить завдання ефективного моделювання умов для творчого саморозвитку особистості. Більше того, нова парадигма освіти є інтерактивним процесом навчання, в якому кожен студент взаємодіє з трьома джерелами отримання навчальної інформації: з викладачем, базою даних (в тому числі з мережі Інтернет), колегами у групі. Тому одним із шляхів вирішення проблеми освіти, в тому числі у царині професійно зорієнтованого навчання, є опанування викладачами інноваційних, інтерактивних форм і методів навчання.

Однак аналіз науково-методичної літератури свідчить про те, що основна увага фахівців щодо розробки методів і прийомів інтерактивного навчання найчастіше зосереджена на дослідженні лише однієї складової інтерактивного підходу – на взаємодії учасників інтерактивного спілкування [7]. Інші складові, а саме: взаємодія студентів з предметом діяльності і взаємодія видів діяльності один з одним в процесі інтерактивного навчання, до недавнього часу недостатньо досліджені і залишаються практично нереалізовані. Тому, важливо, на наш погляд, використати цілісний, комплексний підхід до проблеми вивчення взаємодії (інтеракції) у процесі навчання професійно орієнтованої іншомовної комунікативної компетенції.

Комплексне навчання іншомовної професійно орієнтованої діяльності в контексті інтерактивного підходу вимагає не лише взаємозв'язку, але і взаєморозвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, особливо при вирішенні складних професійних завдань. Зрозумілим є той факт, що недооцінювання роботи з формування й розвитку одного виду мовленнєвої діяльності спричиняє велику кількість помилок в реалізації інших видів мовленнєвої діяльності. Тому, розробляючи методичку навчання комунікативних стратегій англомовного спілкування в ситуаціях науково-дослідної роботи студентів технічних спеціальностей, що передбачає в кінцевому рахунку створення текстів - патентів у формі рефератів та анотацій, зосереджуватимемо увагу не лише на формуванні вмінь писемного мовлення, але й інших

видів мовленнєвої діяльності. При цьому слід також враховувати відомий у психології факт першочергового формування рецептивних форм мовлення (розуміння мовлення інших), з яких поступово виникає експресивне мовлення (вираження думки).

На основі сказаного можна узагальнити висновок про те, що основною предметною діяльністю студентів технічних спеціальностей в іншомовному професійно орієнтованому навчанні є текстова діяльність, що проявляється через інтерпретацію та продукування вторинних текстів, і, таким чином, має яскраво виражений інтерактивний характер.

Аналіз низки досліджень тексту [5; 11] свідчить про те, що текст, зокрема науковий, насичений діалогічністю, оскільки за ним завжди стоїть творець цього тексту, який пам'ятає про адресата і залежно від цього буде відповідним чином своє мовлення (текст).

Це ще раз підкреслює важливість того, що інтерактивність слід розуміти не лише як взаємодію учасників професійного спілкування між собою, але і як їх взаємодію з предметом (змістом) цього спілкування, що подається у вигляді інтерактивного тексту. Діяльність з обробки (розуміння, усвідомлення, присвоєння, оцінювання тощо) інтерактивного тексту виконує роль певної орієнтованої основи для іншої діяльності і, відповідно, стає структурним компонентом інших видів діяльності. Робота студента з предметним змістом, в основі якої, як правило, знаходиться науковий текст, передбачає не репродукцію, а активну продуктивну діяльність, що дозволяє переводити суть (змісто-ве ядро) вихідного (первинного) тексту в будь-яку іншу форму його відтворення. Отримання нового продукту (вторинного тексту) можливе лише за умови постійного інтерактивного спілкування студента з автором первинного тексту, перебування у своєрідному заочному (опосередкованому) діалозі з ним.

Беручи до уваги умови навчального процесу у технічному вищому навчальному закладі, вважаємо за доцільне зазначити, що у процесі описаного вище діалогу у студента може виникати бажання обмінятися своїми думками з іншими учасниками навчально-професійного чи власне професійного спілкування, вирішуючи уже в процесі безпосередньої взаємодії (інтеракції) певні проблеми, відповідаючи на запитання. Така взаємодія може здійснюватися на рівні рецепції (аудіювання, читання) чи та продуктивної діяльності (говоріння, письмо).

Текстова діяльність, що здійснюється у процесі рецептивних видів мовленнєвої діяльності, найчастіше реалізується у професійно зорієнтованому читанні. Аналіз основних характеристик читання [10] дав змогу зрозуміти, що читання є специфічним видом мовленнєвої діяльності, цілісним процесом, який зумовлений потребою людини в інформації певного виду і змісту, що є необхідною для вирішення соціальних проблем. Тому читання наукових текстів на цій підставі розуміємо не лише як активне вербальне письмове спілкування, а як читання-діалог, бесіду, мовчазну суперечку читача з автором. Це не простий обмін, акт передачі інформації, певних результатів якоїсь діяльності від автора до читача, а бесіда, діалог з авторами теорій, учень, винаходів тощо. Відповідно, діалогічність читання залучає читача до колективної мисленнєвої діяльності, орієнтує на пошук, створення і формування власного вирішення заданої проблеми.

В результаті спеціально організованого професійно зорієнтованого читання у процесі читацької діяльності відбувається смислова взаємодія між учасниками спілкування: автор здійснює це завдяки створенню тексту, а читач – під час сприймання і розуміння, додаючи до нього власне прочитання й інтерпретацію. У цьому аспекті зазначаємо, що формування і розвиток умінь текстової діяльності вимагає використання комплексу стратегій роботи із текстом.

Аналіз низки наукових досліджень [13; 14; 15; 16 та ін.] дає підстави виділяти такі комунікативні стратегії у створенні елементів текстів-патентів:

1) стратегії розуміння тексту (серед яких виділяємо пропо-

зиційні, локальної когерентності, використання знань і макростратегії);

- 2) стратегії оцінювання і присвоєння інформації;
- 3) стратегії створення вторинного тексту.

Проаналізуємо кожну з виокремлених груп стратегій.

*Стратегії розуміння тексту.* За останні декілька років науковці з різних позицій і в межах різних підходів досліджують процес розуміння тексту. Рівневий підхід до тексту, механізми сприйняття і його моделювання є предметом низки публікацій, у результаті чого залежно від обраної науковцем парадигми визначаються певні методи і прийоми дослідження смислу тексту і його складових. Серед цієї палітри ідей особливе місце займають стратегії розуміння тексту.

Серед проаналізованих нами наукових праць стосовно вивчення стратегій розуміння тексту [1; 12; 17] нам найбільше імпонує стратегічна модель розуміння тексту, запропонована Соловйовою М.В., оскільки її теоретична сутність охоплює саме ті аспекти когнітивної психології, які важливі у процесі опрацювання науково-технічного тексту (пам'ять розуміння письмової мови і розмовна мова). Розуміння в цій теорії визначається двома механізмами обробки за принципами «зверху-вниз» та «знизу-вверх». На найвищому рівні моделі знаходиться цільова схема, яка визначає важливість матеріалу з точки зору його сутності. З протилежного боку моделі знаходиться текст.

Важливо також зазначити, що попри структурні особливості моделі дослідники запропонували стратегічну модель. Поняття «стратегії розуміння» було вперше введено Томасом Бівером [18] і стосувалося проблеми розуміння речення. Аналіз зазначених вище публікацій дає підстави стверджувати про те, що їх автори використовують це поняття у вищому сенсі, переходячи від рівня речення до рівня тексту для використання в обробці текстуальної, контекстуальної, внутрішньої та зовнішньої інформації. Зазначені учені справедливо зазначають про те, що стратегічний аналіз залежить не лише від характеристик самого тексту, але й від ознак користувача мови, його мети, знань про світ тощо. Читач прагне реконструювати не лише певне значення тексту, що пропонується його автором різними способами, але й те значення, що є найправильнішим з точки зору читача та його інтересів. Тому серед найбільш вагомих ознак моделі виділяємо те, що за умови її використання використовується великий обсяг знань, як епізодичних, так і абстрактних залежно від мети використання мови, обсягу знань, що пропонується в тексті і в контексті, рівня переробки і ступеня зв'язності, що є необхідним для розуміння. Відповідно, вслід за вказаними вище авторами вважаємо, що для розробки ефективної методики навчання студентів технічного профілю продукування вторинних текстів-патентів слід, в першу чергу, сформулювати з них такі стратегії розуміння науково-технічного тексту:

- пропозиційні стратегії;
- стратегії локальної когерентності;
- стратегії використання знань;
- макростратегії.

Пропозиційні стратегії полягають в тому, що на першому етапі роботи із текстом відбувається так зване стратегічне конструювання пропозицій; абстракції, які базуються на спостереженні у процесі читання тексту. Вони утримуються в пам'яті і підкоряються її законам. Пропозиції, у свою чергу, складаються із предиката й одного чи кількох аргументів. Предикату відповідають дієслова, прикметники, прислівники, а аргумент становлять іменники, їхні звороти та іменникові словосполучення. Такі пропозиції конструюються на основі значень слів, активованих у семантичній пам'яті, і синтаксичних структур речень. Предикати, що входять до складу пропозиції, називаються першими, оскільки саме дієслова відіграють найважливішу роль у передачі змісту речення, тому одне просте речення складає одну пропозицію, а складні речення аналізуються як складні пропозиційні схеми. Відповідно, чим складнішою є пропозиційна структура речення, тим важче його зрозуміти.

З метою формування і розвитку у студентів пропорційних стратегій пропонуємо використання таких вправ:

- поділ тексту патенту на смислові абзаци;
- ідентифікація складних і простих речень;
- вичленення пропозиційних схем у реченні з ідентифікацією предиката й аргументів;
- семантизація пропозицій та ін.

Метою використання стратегій локальної когерентності є встановлення значенневих (сутнісних) зв'язків між реченнями тексту. Студент повинен вміти відшукати потенційні зв'язки між фактами, що позначені пропозиціями. Співвіднесені факти часто позначають тотожні референти, тобто певні об'єкти, особи тощо. У зв'язку з цим однією із стратегій є пошук тих аргументів пропозицій, що знаходяться у співреферентності з одним із аргументів попередньої пропозиції. Відповідно, встановлення загального зв'язку між пропозиціями відбувається на основі:

- 1) лінійного впорядкування речень;
- 2) експліцитного зв'язку;
- 3) знань, що зберігаються в довготривалій пам'яті.

Отже, до системи навчання студентів слід ввести завдання на встановлення локальної зв'язності речень у загальній структурі тексту (ідентифікація лінії займенник – іменник – займенник у структурі одного абзацу чи кількох суміжних абзаців. Прикладом такого завдання може бути такий: Підкресліть іменник у парах речень, якого стосується займенник it + текст патенту у двох реченнях).

Стратегії використання знань використовуються з метою уникнення повної активації всього знання, необхідного для розуміння слова чи речення, відповідно використовуються знання, що пропонуються самим текстом і його контекстом, рівнем переробки і ступенем зв'язності (граматичний контекст слова; семантизація слова за допомогою відомого контексту, семантизація слова на основі типовості алітерації чи асонансу в англійській мові). До цього блоку вправ відносимо такі:

- вкажіть, позитивну чи негативну конотацію мають слова типу diminish, devingle, decrease, drop, shrink, sink;
- згрупуйте слова у синонімічні/антонімічні пари;
- згрупуйте слова відповідно до узагальнюючих іменників;
- вкажіть частину мови підкреслених слів тощо.

Макростратегії використовуються з метою впорядкованої організації пропозицій у загальний зміст тексту. Такими стратегіями у контексті нашого дисертаційного дослідження є схематичні стратегії, оскільки текстам-патентам властива чітка (незмінна типова) структура, відповідно студенти повинні навчитися чітко розрізняти у загальному тексті його композиційно-структурні компоненти. Отже, у загальну систему вправ пропонуємо ввести завдання на поділ тексту - патенту на відповідні композиційно-структурні частини (тобто знаходження їх початку і кінцівки).

Таким чином, адекватно розроблений комплекс вправ для формування і розвитку стратегій розуміння науково-технічного тексту (у нашому випадку тексту патенту) з урахуванням процесів, що проходять в інтелекті студентів технічних спеціальностей (а цього можна досягти шляхом використання у навчальному процесі спеціально відібраних текстів-патентів, що репрезентують науково-технічні розробки в межах спеціалізації кожного окремого студента, більше того, як було зазначено нами вище, доступ до бази даних таких текстів англійською мовою завдяки мережі Інтернет), сприятиме швидшому технічному, а отже, ефективнішому розумінню студентами тексту.

*Стратегії оцінювання і присвоєння інформації.* Сутність стратегії оцінювання полягає в тому, що увага читача спрямована на сприйняття і розуміння інформації, зіставлення смислового змісту тексту (зрозумілого завдяки використанню описаних вище стратегій розуміння тексту), з наявними у студента знаннями предметного змісту даного питання з метою оцінювання повноти, новизни, оригінальності, важливості, корисності інформації, що міститься в тексті і можливості використання її

у науковій чи професійній діяльності (а в нашому випадку - у створенні власної текстової продукції), навчання такої стратегії можна здійснювати за допомогою технології «АБРЕС», запропонованої Гриненком І.В. [6], що розшифровується як «абзац – речення – слово». Суть цієї технології полягає у формуванні у студентів вміння виділяти головне смислове навантаження цілого абзацу і через зменшення кількості речень, а далі через словосполучення, довести до одного слова, що стисло передає сутність усього абзацу. Тому для навчання стратегії оцінювання пропонуємо використання таких вправ:

- прочитайте текст і сформулюйте короткий заголовок до кожного абзацу;
- визначте основне смислове слово у реченні/реченнях;
- намалюйте карту - схему / «інтелект - карту» - у визначенні І. Гриненка для розуміння та відтворення змісту тексту.

У процесі реалізації стратегії присвоєння інформації, відбуваються присвоєння інформації оригіналу в тому вигляді, в якому подає її автор. Це супроводжується складанням різного роду записів, в яких відображається той зміст тексту, якого неможливо змінити чи викреслити взагалі. Однак будь-яке розуміння мовлення, як вже було зазначено нами вище, володіє інтерактивністю, тому таке інтерактивне розуміння прочитаного далі реалізовується у вигляді створення нового продукту.

Вправи для навчання стратегії присвоєння інформації пропонуємо такі:

- прочитайте текст ( абзац, речення ) і виділіть слова, без яких зміст речення не є зрозумілим;
- передайте зміст тексту ( абзацу, речення ) якнайменшою кількістю слів;
- доберіть синоніми до підкреслених слів;
- перефразуйте речення, використовуючи прагматичну структуру, синонімічну до даної, зберігши суть вихідного речення тощо.

*Стратегії створення вторинного тексту.* Цей блок налічує велику кількість стратегій, однак в контексті нашого дослідження вагомими є стратегії створення анотацій і рефератів текстів-патентів.

З метою розуміння сутності зазначених вище стратегій слід проаналізувати основні структурно - композиційні ознаки анотацій та рефератів як жанру наукової продукції загалом і зокрема у рамках створення тексту - патенту.

Реферат (від лат. *refere* - повідомляю) - короткий виклад

в письмовому вигляді або у формі публічної доповіді змісту наукової праці на певну тему. Цільове призначення реферату може бути різним, однак найбільш загальні є такі його функції:

- 1) виокремлення основної інформації, що подається в реферованому документі;
- 2) подання опису первинного документу;
- 3) повідомлення про опублікування чи наявність відповідних первинних документів;
- 4) джерело для отримання довідкових даних [8, с.173].

Анотація ( від. лат. *annotatio* - зауваження) - коротка характеристика змісту друкованого твору або його рукопису. Анотації за змістовим і цільовим призначенням можуть бути довідковими, які презентують тематику документів, повідомлювані (якими і є анотації патентних документів), що подають відомості про документ, але не дають критичної оцінки, і рекомендаційні, що містять оцінку документу, з точки зору його придатності для певної категорії читачів.

Вважаємо за доцільне уникнути повторної характеристики лінгво-стилістичних особливостей текстів - патентів, композиційні структури, в якій провідне місце займають реферат й анотація, оскільки це було предметом дослідження у підрозділі 1.3., однак необхідно сказати, що по три численні відмінностях між рефератом і анотацією у них є багато спільного: на першому і другому етапах стратегій одні і ті ж розуміння первинного тексту, його оцінювання та присвоєння інформації. Специфічні стратегії необхідні вже на третьому етапі - власне створення вторинного тексту – і зумовлені вони відмінностями між рефератом та анотацією типами вторинних текстів, головна з яких полягає в тому, що в анотативних фразах не позначається суб'єкт дії, оскільки належить до метайнформації. Тому, на третьому етапі навчання стратегій створення вторинного тексту слід пам'ятати, що основною формою фіксації анотованого тексту є номінативна фраза, що вводиться відповідним клішованим виразом.

Висновок. Отже, використання комплексу стратегій при роботі зі створення анотації та реферату текстів-патентів дає змогу ефективно формувати розвивати вміння інтерактивної текстової діяльності, що є важливою складовою професійної діяльності компетентного фахівця технічного профілю. Це є можливим шляхом розробки спеціально розробленої і науково обґрунтованої методики навчання, науковому обґрунтуванню якої буде присвячено наші подальші наукові пошуки.

### Література і джерела

1. Авьякан А.А. Механизмы и стратегии понимания и перевода иноязычного текста: на материале анализа вариантов перевода научно-популярного текста на англ. языке: дисс. канд. фил. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Асия Альтафовна Авьякан. - Уфа, 2008. - 194 с.
2. Агранович Н.Б. Вторичные тексты в коммуникативно-когнитивном аспекте: дисс. канд. фил. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Надежда Борисовна Агранович. - Москва, 2006. - 152 с.
3. Анисина Н.В. Методика обучения студентов негуманитарных вузов созданию научного текста: дисс. канд. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования» / Наталья Викторовна Анисина. - СПб, 2002. - 186 с.
4. Валгина Н.С. Теория текста: Учебное пособие / Н.С.Валгина. - М.: Логос, 2003. - 280 с.
5. Глазман М.С. Научное творчество как диалог / М.С.Глазман // Научное творчество. - М. 1969. - С. 221 - 232.
6. Гриненко І.В. Педагогічні умови розвитку креативності майбутніх учителів гуманітарного профілю у процесі фахової підготовки / Ігор Гриненко: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». - Тернопіль, 2008. - 198 с.
7. Кларин М.В. Процессуально-ориентированное обучение / М.В.Кларин // Школьные технологи. - 2004. - № 4. - С.43-52
8. Константинова Л.А. Лингводидактическая модель обучения студентов-нефилологов письменным формам научной коммуникации: Монография / Л.А.Константинова. - Тула: Тульский гос. ун-т, 2003. - 173 с.
9. Радзієвська Т.В. Комунікативно-прагматичні аспекти текстотворення: дис. д-ра філол. наук: спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Тетяна Вадимівна Радзієвська. - К., 1999. - 390 с.
10. Серова Т.С. Психологические и лингводидактические аспекты обучения профессионально-ориентированному иноязычному чтению в вузе Текст. / Т.С.Серова. - Свердловск: Изд-во Урал, ун-та, 1988. - 227 с.
11. Славгородская Л.В. О логико-смысловых связях в научном диалоге / Л.В.Славгородская // Лингвостилистические исследования научной речи. - М., 1979. - С. 78-90.
12. Соловьева М.В. Стратегии понимания иноязычного текста: дисс. канд. фил. наук: спец. 10.02.19 «Теория языка» / Мария Валерьевна Соловьева. - Тверь, 2006 - 156 с.
13. Финкель Н.К. Изобретательское и патентное право стран мира: (осн. сведения об изобретательстве в таблицах) / Н.К.Финкель. - М.: ВНИИПИ, 1983. - 124 с.
14. Фролова Н.А. Реферирование и аннотирование текстов по специальности (на материале немецкого языка): Учеб. пособие / Н.А.Фролова. - Волгоград: ВолгГТУ, 2006. - 83 с.

15. Чарская Т.К. Теоретические и прикладные аспекты изучения языка патентной документации / Т.К.Чарская // Научно-технический вестник информационных технологий, механики и оптики. – 2004. – № 17. – С.238-242.
16. Шевченко С.І. Формування комунікативної компетенції в читанні англійською мовою із застосуванням комп'ютерних технологій у ВНЗ: дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання: іноземні мови» / Світлана Іванівна Шевченко. – К., 2003. – 343 с.
17. Bereiter C. Use of Think Aloud in Identification and Teaching of Reading Comprehension strategies / C.Bereiter, M.Bird // Cognition and Instruction. - 2 (2) - 198. - PP.131-156
18. Bever T.G. 1970. The Cognitive Basic for linguistic structures / T.G.Bever// Ed. G.R.Hayes. Cognition and the development of language. - Wiley, New York. - 1970. - PP.279-362

*В статье проанализировано сущность понятия стратегической компетенции с позиции методики обучения иностранных языков и экстраполировано на формирование коммуникативных стратегий продуцирования вторичного иностранного текста. В исследовании сосредоточено внимание на реферате и аннотации как основных документах, продуцирование которых специалистами технического профиля есть неотъемлемым компонентом их научно-профессиональной деятельности.*

*Ключевые слова: патент, реферат, аннотация, стратегическая компетенция, дискурс, первичный и вторичный текст, коммуникативная стратегия.*

*Essential aspects of the concept of strategic competence from the perspective of foreign language teaching methodology have been analyzed in the article, then projected on the formation of communicative strategies in production of the secondary foreign language text. The basic research attention is paid to resume and annotation as the main documents creation of which is an indispensable part of scientific and professional activity of specialists in technical sphere.*

*Keywords: patent, resume, annotation, strategic competence, discourse, primary and secondary text, communicative strategy.*